

Spis treści

	str.
Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XIII
Rozdział I. Pochodzenie dziecka. Wstępna charakterystyka	1
§ 1. Ustalenie pokrewieństwa i statusu rodzinnego	2
I. Uwagi wstępne	2
II. Ustalenie stanu cywilnego	6
III. Standard międzynarodowy	7
§ 2. Macierzyństwo	8
I. Uwagi wstępne	8
II. Rola aktu urodzenia	10
III. Sądowe ustalenie i zaprzeczenie macierzyństwa	11
§ 3. Charakter prawny orzeczenia rozstrzygającego o pochodzeniu dziecka	19
I. Przedmiot orzekania	19
II. Charakter orzeczenia	21
Rozdział II. Dowody biologiczne w procesach dotyczących pochodzenia dziecka	27
§ 4. Uwagi wstępne	29
§ 5. Dowód z badań DNA	32
I. Aspekt medyczny	32
II. Aspekt prawny	42
§ 6. Dowód z grupowego badania krwi	73
I. Aspekt medyczny	73
II. Aspekt prawny	75
§ 7. Dowód z porównania daty obcowania cielesnego stron ze stopniem rozwoju dziecka po urodzeniu (dowód z ustalenia najbardziej prawdopodobnego okresu poczęcia)	83
I. Aspekt medyczny	83
II. Aspekt prawny	85
§ 8. Dowód z badania (andrologicznego) mężczyzny w kierunku oceny jego zdolności do zapłodnienia (impotencja)	87
I. Aspekt medyczny	87
II. Aspekt prawny	89
§ 9. Dowód z badań antropologicznych	89
I. Aspekt medyczny	89
II. Aspekt prawny	91
Rozdział III. Ustalenie ojcostwa dziecka małżeńskiego	93
§ 10. Domniemanie	94
I. Uwagi wstępne	94
II. Istnienie związku małżeńskiego	96
III. Urodzenie dziecka przez kobietę zamężną	101
IV. Macierzyństwo	103
§ 11. Zaprzeczenie ojcostwa	105
I. Uwagi wstępne	105

II. Obalenie domniemania z art. 62 KRO	106
III. Przesłanki zaprzeczenia ojcostwa	112
§ 12. Charakter prawny wyroku i jego skutki	115
I. Charakter wyroku	115
II. Skutki wyroku	117
Rozdział IV. Uznanie ojcostwa	121
§ 13. Pojęcie	122
I. Uwagi wstępne	122
II. Charakter prawny oświadczenia	125
§ 14. Przesłanki i skutki uznania ojcostwa	126
I. Uwagi ogólne	126
II. Dziecko	127
III. Uznający mężczyzna	129
IV. Matka dziecka	131
V. Wymagania formalne	136
VI. Skutki prawne uznania dziecka	138
§ 15. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa	140
I. Uwagi wstępne	140
II. Podstawy ustalenia bezskuteczności uznania	141
§ 16. Zagadnienie bezwzględnej nieważności uznania ojcostwa	145
§ 17. Postępowanie i skutki wyroku	148
I. Postępowanie	148
II. Wyrok	149
Rozdział V. Sądowe ustalenie ojcostwa	151
§ 18. Uwagi wprowadzające	153
§ 19. Domniemanie ojcostwa pozamałżeńskiego	157
I. Uwagi ogólne o domniemaniu prawnym	157
II. Rodzaj i funkcja domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego	158
III. Podstawa domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego i jej wpływ na przemieszczanie się ciężaru dowodu w procesie o ustalenie ojcostwa	158
§ 20. Sądowe ustalenie ojcostwa mężczyzny, który obcował z matką dziecka poza okresem koncepcyjnym	162
§ 21. <i>Exceptio plurium concubentium</i> jako jeden ze sposobów obalenia domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego	166
I. Sposoby obalenia domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego	166
II. Praktyczne możliwości wykorzystania zarzutu <i>plurium concubentium</i> przez pozwanego w procesie o ustalenie ojcostwa	167
III. Zamierzenia ustawodawcy odnośnie do zarzutu <i>plurium concubentium</i> i próba znalezienia sposobu ich realizacji	171
§ 22. Proces o ustalenie ojcostwa	190
I. Wprowadzenie	190
II. Legitymacja czynna	191
III. Legitymacja bierna	196
IV. Tradycyjny i postulowany model procesu o ustalenie ojcostwa	196
§ 23. Dochodzenie roszczeń majątkowych związanych z sądowym ustaleniem ojcostwa	203
§ 24. Charakter wyroku ustalającego ojcostwo i jego skutki	204
I. Charakter wyroku	204
II. Skutek wyroku ustalającego ojcostwo w postaci rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej przysługującej ojcu	205

Rozdział VI. Pochodzenie dziecka poczętego w wyniku zabiegu medycznie wspomaganej prokreacji	213
§ 25. Wprowadzenie	214
§ 26. Status moralny płodu ludzkiego	216
§ 27. Status prawny płodu ludzkiego	218
I. Zagadnienie zdolności prawnej	218
II. <i>Nasciturus</i> jako podmiot roszczeń odszkodowawczych	220
§ 28. Ustalenie pochodzenia dziecka	224
I. Uwagi wstępne	224
II. Inseminacja homologiczna	225
III. Inseminacja heterologiczna	226
IV. Zagadnienie macierzyństwa w razie zapłodnienia <i>in vitro</i> i implantacji zarodka	227
Rozdział VII. Władza rodzicielska	231
§ 29. Pojęcie, podmioty i charakter prawny władzy rodzicielskiej	233
I. Podstawowe funkcje władzy rodzicielskiej	233
II. Wieloznaczność terminu „władza rodzicielska”	237
III. Podmioty władzy rodzicielskiej	243
IV. Stosunki prawne wynikające z władzy rodzicielskiej	255
§ 30. Treść władzy rodzicielskiej	265
I. Elementy treści władzy rodzicielskiej w ogólności	265
II. Osobowy element treści władzy rodzicielskiej (piecza nad dzieckiem)	268
III. Piecza nad majątkiem dziecka	283
IV. Przedstawicielstwo	286
§ 31. Wykonywanie władzy rodzicielskiej i odpowiedzialność rodziców	292
I. Obowiązek wykonywania władzy rodzicielskiej	292
II. Zasada samodzielności działania (autonomii) rodziców	293
III. Zasada pomocy organów państwowych	299
IV. Posłuszeństwo dziecka	306
V. Reguły uzupełniające	309
VI. Kryteria należytego wykonywania władzy rodzicielskiej i ich hierarchia	313
VII. Odpowiedzialność rodziców	317
§ 32. Modyfikacje władzy rodzicielskiej i jej ustanie	323
I. Zmiany w zakresie władzy rodzicielskiej	323
II. Ustanie władzy rodzicielskiej	350
§ 33. Stosunki między rodzicami a dziećmi niezależne od władzy rodzicielskiej	358
I. Systematyka stosunków między rodzicami a dziećmi niezależnych od władzy rodzicielskiej	358
II. Wzajemny obowiązek szacunku i wspierania się rodziców i dzieci	359
III. Nazwisko dziecka	361
IV. Udział dziecka w zaspokajaniu potrzeb rodziny	371
V. Kontakty z dziećmi	373
Rozdział VIII. Piecza zastępcza	387
§ 34. Pojęcie pieczy zastępczej	390
I. Uwagi wstępne	390
II. Piecza zastępcza a inne formy sprawowania pieczy nad dzieckiem przebywającym poza rodziną	391
III. Spory terminologiczne	394

§ 35. Prawna regulacja pieczy zastępczej a prawo rodzinne	397
I. Uwagi wstępne.	397
II. Postulat jednolitej regulacji pieczy zastępczej.	401
III. Regulacje dotyczące pieczy zastępczej jako normy prawa dotyczącego rodziny	403
§ 36. Piecza zastępcza – standardy międzynarodowe	406
I. Prawo międzynarodowe i orzecznictwo Trybunału Praw Człowieka	406
II. Kierunki rozwoju pieczy zastępczej w Europie i Ameryce Północnej	417
§ 37. Piecza zastępcza jako element systemu pomocy społecznej	422
I. Przyczyny reformy pieczy zastępczej w latach 90. XX w.	422
II. Konsekwencje włączenia pieczy zastępczej do systemu pomocy społecznej.	427
§ 38. Piecza zastępcza a piecza rodzicielska	435
I. Uprawnienia, obowiązki i kompetencje rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo-wychowawczej a rodzice dziecka	435
II. Sprawowanie pieczy zastępczej a styczność dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi	440
§ 39. Rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze	445
I. Rodzinne a instytucjonalne formy pieczy zastępczej	445
II. Przesłanki utworzenia rodziny zastępczej	448
III. Rodzaje rodzin zastępczych	455
IV. Rodziny zastępcze w powiatowym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną	459
V. Placówki opiekuńczo-wychowawcze	460
§ 40. Umieszczanie dzieci w instytucjach pieczy zastępczej	464
§ 41. Socjalne i ekonomiczne wsparcie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych	471
I. Uwaga wstępna	471
II. Świadczenia pieniężne na częściowe pokrycie kosztów utrzymania wychowanka rodziny zastępczej	471
III. Spór o zasady wypłacania świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania wychowanka rodziny zastępczej	473
IV. Świadczenia na rzecz dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (standardy usług)	478
V. Usamodzielnienie.	478
§ 42. Rządowy projekt ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	483
Rozdział IX. Przysposobienie	489
§ 43. Ogólna charakterystyka instytucji przysposobienia.	498
I. Pojęcie instytucji przysposobienia w obecnie obowiązującym polskim prawie	498
II. Kształtowanie się instytucji przysposobienia w Polsce po odzyskaniu niepodległości w 1918 r.	502
III. Charakterystyka funkcji współczesnego przysposobienia w Polsce	511
§ 44. Strony stosunku przysposobienia	523
I. Przysposabiający	523
II. Przysposobiani.	546
§ 45. Organizacja pośrednictwa adopcyjnego – ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	552
I. Uwagi ogólne.	552
II. Stan poprzedzający wejście w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 17.8.1993 r.	552

III. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze według rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 17.8.1993 r.	554
IV. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze w resorcie pracy i polityki społecznej.	555
§ 46. Analiza stanu faktycznego prowadzącego do powstania stosunku przysposobienia	561
I. Żądanie przysposobienia	561
II. Wpływ woli dziecka i innych osób na dopuszczalność orzeczenia przysposobienia	563
III. Dobro osoby przysposabianej	587
IV. Osobista styczność stron przed orzeczeniem wnioskowanego przysposobienia	593
§ 47. Przeprosobienie, którego orzeczenie powoduje zmianę dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania za granicą (art. 114² KRO).	604
I. Uwagi ogólne	604
II. Przeprosobienie powodujące przeniesienie dziecka do innego kraju orzekane przed wejściem w życie ustawy z 26.5.1995 r. nowelizującej normy o przysposobieniu	605
III. Zasada subsydiarności przysposobień międzynarodowych po wejściu w życie ZmKRO z 1995 r. nowelizującej instytucję przysposobienia.	619
IV. Zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej wynikające z Konwencji haskiej o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego	629
V. „Adopcje zagraniczne” w świetle badań	639
§ 48. Rodzaje przysposobienia. Osobiste i majątkowe skutki ich orzeczenia	648
I. Wprowadzenie	648
II. Przeprosobienie pełne	649
III. Przeprosobienie niepełne	662
IV. Przeprosobienie całkowite (pełne nierozwiązywalne)	668
§ 49. Tajemnica przysposobienia	673
I. Uwagi ogólne	673
II. Tajemnica przysposobienia w stosunkach wewnętrznych – pomiędzy stronami przysposobienia.	674
III. Tajemnica przysposobienia wobec rodziców osoby przysposobionej.	676
IV. Środki ochrony tajemnicy przysposobienia w stosunku do osób trzecich	678
V. Tajemnica przysposobienia jako dobro osobiste	695
§ 50. Rozwiązanie przysposobienia	699
I. Rozwiązywalność przysposobienia	699
II. Przesłanki rozwiązania przysposobienia przez sąd według KRO	706
III. Alternatywne do rozwiązania stosunku przysposobienia formy jego ustania („cofnięcia”) w obecnie obowiązującym polskim prawie.	728
IV. Skutki rozwiązania stosunku przysposobienia.	736
Rozdział X. Obowiązek alimentacyjny	751
§ 51. Pojęcie i funkcja obowiązku alimentacyjnego.	753
I. Pojęcie	753
II. Funkcja.	759
III. Standard międzynarodowy.	760
§ 52. Zakres podmiotowy i kolejność obowiązków alimentacyjnych	761
I. Krąg osób uprawnionych i zobowiązanych	761
II. Kolejność	763

§ 53. Przesłanki i treść obowiązku alimentacyjnego	767
I. Przesłanki powstania roszczenia	767
II. Niegodność alimentacji	782
III. Treść i zakres obowiązku alimentacyjnego	787
IV. Rola świadczeń z zakresu zabezpieczenia społecznego	790
§ 54. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego i ochrona roszczeń	797
I. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego	797
II. Ochrona roszczeń alimentacyjnych	802
III. Fundusz alimentacyjny	809
§ 55. Roszczenia zwrotne	815
I. Uwagi wstępne	815
II. Roszczenia zwrotne z tytułu dostarczania środków utrzymania małżonkowi	816
III. Roszczenia zwrotne z tytułu alimentacji dziecka	818
IV. Zagadnienie roszczenia zwrotnego z tytułu dostarczenia świadczeń socjalnych	819
V. Charakter prawny roszczenia z art. 140 KRO	820
§ 56. Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego i przedawnienie roszczenia	823
I. Wygaśnięcie	823
II. Przedawnienie	824
Rozdział XI. Opieka	831
§ 57. Ogólna charakterystyka prawa opiekuńczego	832
I. Zagadnienia terminologiczne	832
II. Cel i charakter prawny opieki	833
III. Cechy prawa opiekuńczego	835
IV. Organy opieki	836
§ 58. Opieka nad małoletnim	837
I. Ustanowienie opieki nad małoletnim	837
II. Treść i sprawowanie opieki	856
III. Nadzór nad sprawowaniem opieki	874
IV. Zwolnienie opiekuna i ustanie opieki	884
§ 59. Opieka nad całkowicie ubezwłasnowolnionym	894
I. Cel i ustanowienie opieki	894
II. Swoiste unormowania opieki nad ubezwłasnowolnionym	897
III. Ustanie opieki	899
Rozdział XII. Kuratela	901
§ 60. Pojęcie i funkcje kurateli	901
I. Pojęcie	901
II. Funkcje	904
§ 61. Typy i rodzaje kurateli	904
I. Typ kurateli trwałej, o znacznym zakresie	905
II. Typ kurateli z ograniczonym zakresem pieczy	909
§ 62. Ustanie kurateli	910
Indeks rzeczowy	911